

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

Бєлова Наталія Володимирівна

**Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни:**

**«ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В
ГЕОГРАФІЇ»**

**Структура навчальної дисципліни
«Основи організації наукових досліджень в географії»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за видами занять											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальні	Самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальні	Самостійна робота
ІІІ СЕМЕСТР												
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Вступ (предмет і структура курсу). Місце географії в системі природничих наук. Загальні методологічні підходи наукових досліджень.	10	2	2	—	—	6	11	1	1	—	—	10
Тема 2. Теоретико-методологічні основи географічних досліджень.	12	2	2	—	—	8	14	1		—	—	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 3. Методичні підходи до написання наукових робіт.	12	2	2	—	—	8	11	1	1	—	—	10
Тема 4. Організація і методи польових географічних досліджень. Звіт польової практики.	16	2	4	—	—	10	16	1		—	—	14
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Наукова інформація, її пошук та представлення.	10	2	2	—	—	6	13	1	1	—	—	12
Тема 6. Комплексні прикладні географічні дослідження.	14	2	2	—	—	10	11			—	—	10
Тема 7. Методика написання наукового звіту: тези, стаття, реферат, дисертація, монографія.	16	4	4	—	—	8	14	1	1	—	—	12
Усього годин за ІІІ семестр	90	16	18	—	—	56	90	6	4	—	—	80

Структура самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
III СЕМЕСТР			
1.	Система наукових знань. Теорія, гіпотеза, поняття.	2	4
2.	Наукові методи. Наукова діяльність.	2	4
3.	Теоретичні та методологічні принципи науки. Функції наукової теорії.	2	4
4.	Наукова ідея та її розвиток. Види та ознаки наукового дослідження.	2	4
5.	Місце методології у розвитку науки. Класифікація методів наукового дослідження. Філософські методи та її роль у науковому пізнанні.	2	4
6.	Методи емпіричного дослідження. Методи теоретичного дослідження.	2	4
7.	Правове регулювання розвитку науки в Україні.	2	4
8.	Пріоритетні напрямки прикладних наукових досліджень. Структура державних наукових установ.	2	4
9.	Технологія наукового дослідження. Етика наукового дослідження.	2	4
10.	Комплекс географічних наук. Принципові відмінності в об'єктах дослідження фізичної та економічної географії. Завдання комплексу географічних наук. Прикладні дослідження.	4	4
11.	Ознайомлення з науковою літературою. Добір фактичного матеріалу, проведення експерименту.	4	4
12.	План і структура наукової роботи. Традиційна структура наукової роботи.	4	4
13.	Оформлення наукової роботи. Тези і матеріали наукової конференції. Захист наукової роботи.	4	4
14.	Комплектування експедиції. Розробка календарного плану роботи експедиції. Форми звітів про польові дослідження.	4	
15.	Правила збирання зразків ґрунтів та гірських порід. Відбір гербарних зразків.	4	
16.	Складання карти фактичного матеріалу. Організація робочого дня під час стаціонарних досліджень.	4	4
17.	Економіко-географічне положення і межі адміністративного району. Природні умови. Населення району.	4	4
18.	Земельний фонд і використання земель адміністративного району.	2	4
19.	Аналіз територіальної структури господарства адміністративного району.	2	4
20.	Виявлення та оцінка місць масового відпочинку. Розрахунок місткості та пропускну здатності місць масового відпочинку.	2	4
Усього годин за III семестр		56	80

Рекомендована література для виконання самостійної роботи

Основна:

1. Баскаков А. Я. Методология научного исследования: Учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К.: МАУП, 2002. – 216 с

2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник / М. Т. Білуха. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень : Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. Т. Білуха. – К.: Вища шк., 1997. – 271 с.
4. Геренчук К. І., Раковська Е. М., Топчієв О. Г. Польові географічні дослідження. – К.: Вища школа, 1975. – 248 с.
5. Гуцуляк В. М. Еколого-геохімічний аналіз природно-антропогенних ландшафтів (на прикладі Чернівецької області та півночі Молдови): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра географ. наук: спец. 11.00.01. / В.М. Гуцуляк. – К.: НАНУ Інститут географії, 1994. – 36 с.
6. Гуцуляк В. М. Ландшафти Чернівецької області та їх геохімічні особливості: монографія / В. М. Гуцуляк. – Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2012. – 143 с.
7. Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект / В. М. Гуцуляк. – Чернівці: Рута, 2002. – 271 с.
8. Гуцуляк В. М. Медико-екологічна оцінка ландшафтів Чернівецької області: монографія / В. М. Гуцуляк, К. П. Наконечний. – Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2010. – 181 с.
9. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 212 с.
10. Жучкова В. К. Организация и методы комплексных физико-географических исследований. 3-е изд., доп. – М.: Изд-во МГУ, 1977. – 182 с.
11. Жучкова В. К., Раковская Э. М. Природная среда – методы исследования. – М.: Мысль, 1982. – 163 с.
12. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980. – 222 с.
13. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
14. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
15. Лудченко А. А. Основы научных исследований: учеб. пособие / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак ; под ред. А.А. Лудченко. – Київ: Знання, 2000. – 114 с.
16. Макунина Г. С. Методика полевых физико-географических исследований. Структура и динамика ландшафта. Учеб. метод. пособие. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – 115 с.
17. Марцин В. С. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. С. Марцин, Н. Г. Міценко, О. А. Даниленко. – Львів: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
19. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
20. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – К.: Лібра, 2004.
21. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. – Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. – 254 с.

22. Сабитов Р. А. Основы научных исследований: учеб. Пособие. – Челябинск, 2002. – 138 с.
23. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень / В. К. Сидоренко. – К.: 2000. – РНКЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.
24. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
25. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. Посібник. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.

Додаткова:

1. Анучин В. А. Теоретические основы географии. – М.: Мысль, 1972. – 430 с.
2. Архангельский А. М. Методика полевых физико-географических исследований. М.: Высшая школа, 1972. – 303 с.
3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: КНУ, 2001. – 397 с.
4. Беручашвили Н. Л. Методика ландшафтно-географических исследований и картографирование состояний природно-территориальных комплексов. – Тбилиси: Изд-во Тбилис. Ун-та, 1983. – 199 с.
5. Білоконь Ю. М. Регіональне планування: теорія і практика. – К.: Логос, 2003. – 246 с.
6. Богдан С. К. Наукова робота в МАН (методичні рекомендації до її написання і оформлення). – Луцьк, 1995. – 25 с.
7. Бочаров М. К. Методы математической статистики в географии. – М.: Мысль, 1971. – 371 с.
8. Гаврилюк Ф. Я. Полевое исследование и картирование почв. – М.: Высшая школа, 1963. – 235 с.
9. Генеральна схема планування території України. – К.: Державний науково-дослідний інститут проектування міст «Дніпромисто», 2000. – 43 с.
10. Гуцуляк В. Н. Природные территориальные комплексы и их изучение. – Кишенев: Лумина, 1979. – 85 с.
11. Дьяконов К. Н. и др. Современные методы географических исследований. – М.: Просвещение: АО Учебн. лит., 1996. – 207 с.
12. Исаченко А. Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование. – М.: Высшая школа, 1991. – 366 с.
13. Ковальов С. А. Сельское расселение. – М.: изд-во МГУ, 1963. – 371 с.
14. Ковальская Н. Я. Методика экономико-географических исследований. – М.: Изд-во МГУ, 1963. – 236 с.
15. Мамай И. И. Динамика ландшафтов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1992. – 167 с.
16. Мольчак Я. О. Навчально-польові практики. – Луцьк, 1991. – 260 с.
17. Олійник Я. Б., Самойленко В. М., Хільчевський В. К. Навчально-методичний комплекс з виконання курсових та кваліфікаційних робіт. – К.: Ніка-Центр, 2001. – 58 с.
18. Позаченюк Е. А. Территориальное планирование. – Симферополь: Доля, 2003. – 231 с.
19. Рузавин Г. И. Методы научного исследования. – М.: Мысль, 1975. – 237 с.
20. Спиридонов А. И. Основы общей методики полевых геоморфологических исследований и геоморфологического картирования. – М.: Высшая школа, 1970. – 456 с.

Рекомендації до виконання самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає час, використаний на вивчення конспектів лекцій, підручників, науково-методичної фахової літератури, написання доповідей, рефератів та коротких відповідей на питання практичних робіт, особисту роботу під час підготовки до модульних контрольних робіт, заліку або іспиту.

Рекомендації до самостійної роботи студентів:

- при вивченні матеріалу за конспектами лекцій, підручниками, науково-методичною літературою особливу увагу приділяти основним термінам та поняттям, причинно-наслідковим зв'язкам і закономірностям, географічній номенклатурі;
- при написанні рефератів пам'ятати, що він являє собою коротке викладення в письмовій формі певного наукового матеріалу, студент повинен продемонструвати вміння виділяти головне, бачити проблему, шляхи та способи їх вирішення.

Методичне забезпечення

До методичного забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Основи організації наукових досліджень в географії» використовується:

- ✓ Робоча навчальна програма з курсу «Основи організації наукових досліджень в географії» для студентів за спеціальністю 6.040104. Географія, 2016. – 14 с.
- ✓ Друкований конспект лекцій;
- ✓ Електронний варіант лекцій. Режим доступу:
http://www.d-learn.pu.if.ua/?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=146&id_cou=4067
- ✓ Тестові завдання для модульного контролю знань (електронний ресурс). Режим доступу:
http://www.d-learn.pu.if.ua/?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=146&id_cou=4067
- ✓ Ілюстративний матеріал (схеми, таблиці, карти, атласи, словники, довідники);
- ✓ Варіанти контрольних робіт;
- ✓ Програмові вимоги для складання заліку з дисципліни;
- ✓ Мультимедійний проектор, тематичні презентації.

Інформаційні ресурси

Ресурсною базою вивчення дисципліни «Основи організації наукових досліджень в географії» є навчально-методична база наступних установ та мережі Інтернет:

- ✓ лабораторія кафедри географії та природознавства ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;
- ✓ бібліотека Факультету природничих наук ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;
- ✓ наукова бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;
- ✓ Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка.